

ŠVIESA

JORNAL
LITHUANO
"ŠVIESA" - LUZ
Orgão de
Comunidade Lithuana
de SÃO JOSÉ

Redakcijos ir administracijos adresas:
MATRIZ DE SANTO ANTONIO DO PARY
TELEFONAS 9-1640.
CAIXA POSTAL 4118.
SÃO PAULO.

L. R. K. Bendruomenės organas

PRENUMERATA:
Brazilijoje ir visoje Amerikoje met. 12\$000
Pusei metų . . . . . 7\$000
Lietuvoje dvigubai
Atskiro numerio kaina 300 reisų.

M E T A I I I I

SÃO PAULO. 1937, ABRIL -- BALANDŽIO 17 D.

Nr. 16 (82)

Brazilija steigia Kau- ne Konsulatą

Brazilijos Vyriausybė nutaręs Pa-
baltijy įsteigti Konsulatą. Vieta palik-
ta parinkti Baltijos Draugų S-gai. Grei-
čiausia Konsulatas bus įsteigtas Kaune
nes Lietuva Brazilijai duoda imigrantų

Bedieviams nesiseka

Kovo mėn. 10 d. „Izvestijose“ Ru-
sijos bedievių vyriausias vadas Petro-
vas skundžiasi, kad bedievių veikimas
paskutiniu metu yra smarkiai susilpnė-
jęs. Prieš pora metų „bežožniukų“
sąjunga turėjusi apie 5 milijonus narių
o šiais metais nėra jau nė pilnų dviejų
milijonų. Daugybė skyrių jau likvidavosi.
Kiti taip pat mažai veiklos tebe-
rodo. Šiais metais bedieviškiems ra-
stams leisti ir bedieviškai propagandai
vyriausybė visai neskyrė pinigų. Iš
kitos gi pusės pažymi, kad religinis at-
gimimas smarkiai reiškiasi.

Pakels atlyginimą pra- džios mokyklų moky- tojams

Pagal patiektą Seimui svarstyti—
mokyklų tarnautojams atlyginti įstaty-
mo projekta, pradžios mokyklų I eilės
inspektoriai yra XII kategorijos, II eilės—
XI kat.; II laipsnio vyr. pr. moky-
klų mokytojai—IX kat., I laipsnio—
VIII kat.; II laipsnio pr. mok. mokyto-
jai—VII kat., ir I laipsnio ir jaunes-
nieji mok. — VI kat. Pr. mokyklų ve-
dėjai gauna priedą — 6% pagrindinės
algos ir 3% už kiekvieną dirbantį jo
žinia pavestojė mokykloje mokytoją.
Reikia manyti, kad atitinkamai bus
peržiūrėtas ir užsieny dirbančių moky-
tojų atlyginimas, nes toks, koks jis da-
bar yra, yra daugiau negu skurdus.

Neteko vokiečių pilietybės

Berlyne tapo paskelbtas oficialus
raštas, kuriame sakoma, jog Vokietijos
vidaus reikalų ministerijos dekretu ta-
po atimtos piliečių teisės 41 vokiečių,
o jų turtas tapo sukoufiskuotas valsty-
bės naudai.

Nepasidalija Koper- niku

Paryžiaus tarptautinėj parodoj len-
kų pavilijone tapo įstatytas Koperni-
ko biustas, kaip pažymis lenkų kultū-
ros. Betgi vokiečiai užprotestavo ir Ko-
perniką vadina vokiečių, gryno kraujo
germanu.

Teisia komunistus

Rumunijoje buvo teisiamas virš 100
ūkininkų, kurie kaltinami komunistiniu
veikimu. 92 ūkininkus teismas nuteisė
kalėjimu, o 24 išteisino.

Ispanijos karo žinios

Dideli puolimai ant Madrido ir Bilbao

Didžiausios kovos šią savaitę vy-
ko prie Madrido ir Bilbao miestų. Ypa-
tingai smarkų atakų sukilėliai buvo
pradėję pereitam sekmadienį. Puolimas
tęsėsi beveik ištisą parą, kulky lietus
neleido Madrido žmonėms nė minutę
pasirodyti gatvėse, kaip paprastai
būdavo kitais sekmadieniais. Tai buvo
baisiausias Madridui sekmadienis, kokis
tik buvo per visą šio karo eigą,—taip

Daromi planai baigt Ispanijos karą

9 mėnesių baisios Ispanijos žudy-
nės galo dar nerado. Abi kariuomenės
pusės yra pakankamai stiprios ir
dėl to persvaros nesimato nei pas vy-
riausybinius, tai pas gen. Franco.
Dėlto pastroju lalku yra siūlomi viso-
kie planai ir projektai užbaigti Ispani-
jos žmonių žudymus. Vieni siūlo pra-
vesti Ispanijoje plebiscitą ir už ką gy-
ventojai pasisakys, tokia ir valdžia tu-
ri būti. O anglų spauda mini dar sa-
votiškesnį planą karui likviduoti ir su-
taikinti kariuomenės šalis, būtent: pa-
šalinti nuo valdžios Largo Caballero,
atinti kariuomenės vadovavimą gen.
Francui, o visą valdžią pavesti dabarti-
niam Madrido gynėjui generolui Miaja

rašo korespondentai iš Ispanijos. Bet gi
šitas puolimas sukilėliams rezultatų
nedavė.

Generolo Mola kariuomenė smar-
kiai puolė baskų sostinę Bilbao. Jau
buvo pranešama, kad baskiečiai turės
apsileisti Bilbao. Bet savaitės pabaigoj
baskai atmuše sukilėlius ir užėmė svar-
bias pozicijas.

Kituose frontuose ypatingo nieko.

su diktatoriaus teisėmis, nes esą prie
jų valdžios būtų galima praveisti plebis-
citas.

Anglų laikraščių pranešimais, ge-
nerolas Miaja turi labai didelę įtaką
ne tik vyriausybinių kariuomenėj,
bet ir pas sukilėlius, dėl to tik jis esą
gali sutaukinti abi kariuomenės ir išva-
duoti kraštą nuo galutinės pražuties.
Bet kaip tie planai bus vykdomi ir ar
jie ištikrųjų bus vykdomi, kol kas ne-
žinia. Nesikišimo komisija vėl pradeda
savo darbą ir žada pradėti sienų kon-
trolę. Kol dar visi tie planai bus pra-
dėti vykdyti o dabar kasdienu žmonės
klojami, turtas pelevais ir griūvė-
siais verčiamas.

Degrelle pralaimėjo rinkimus

Balandžio mėn. 11 d. Belgijoje įvyk-
o rinkimai vieno atstovo į parla-
mentą. Vyriausybės blokas kandidatų
pastatė ministerij pirmūninką Zelanda,
o antras kandidatas buvo pastatytas
raksistų (fašistų) vadas Degrelle. Bel-
gai rinkimams ruošėsi kelias savaites.

PADIDINS EMIGRANTU KVOTĄ

Svetimšalių įvažiavimas Brazilijon
didelis trūkumas. Vyriausybė dabar
yra aprubežiuotas, dėl to Brazilijon
emigrantų įvažiuoja labai nežymi dalis.
O žemės ūkis kyla, Brazilija patiekia
apie du trečdalius kavos pasaulio rin-
kon. Dabar labai yra išplėtusį medvil-
nės ūkis, kasmet pareikalauja naujų
darbininkų. Bet kadangi įvažiavimas
suvaržytas, tai ūkio darbininkų darosi
jiems ūkio darbininkų iš užsienio.

Nepaprastas Tautų Sąjungos posėdis

Tapo paskelbtas nepaprastas Tau-
tų Sąjungos posėdis, kuris įvyks gegu-
žės 28 d. Posėdy bus svarstamas Egip-
to valstybės įteiktas pareiškimas dėl
stojimo į Tautų Sąjungą. Be to, bus
renkamas Tarptautinio tribunolo teisė-
jas į mirusio Rollin Jacanemyns vietą,

kuris buvo belgas. Manoma, kad Tau-
tų S—gos posėdy bus ir Abisinijos
atstovas.

— Paskutinėmis dienomis labai daug
abisinų su moterimis ir vaikais bėga į
Anglijos koloniją Afrikoj Somalija.

Tremia komunistus

Argentinoj komunistai taip pat
netoleruojami ir sugauti už komunisti-
nį veikimą svetimšaliai, tuojaus ištre-
miami. Siomis dienomis iš Buenos Ai-
res tapo ištremiti 7 komunistai, kurie
net Rio de Janeiro policijoj tapo užre-
gistruoti, kad kartais jie neįvažiuotų
Brazilijon.

KAUNAS. Balandžio 12 d. įvyku
siame Valst. loterijos lošime stambiau-
sioji premija teko dviem vienuoliam—
kandidatam, kurie buvo nusipirkę lai-
mingąjį bilietą.

Sukilėliai stiprina jėgas

Sukilėliai prie Madrido vėl pra-
dėjo stiprinti savo jėgas, ypač šiomis
dienomis sukilėliai gavo daug naujų
kareivių. Matyt sukilėliai svajoja dar
apie Madrido paėmimą, bet vyriausybė
ninkai čia irgi yra stiprus ir turi apie
50.000 armiją.

— Tarp vadovaujamų generolo
Mola kareivių įvyko vėl susišaudymai.
Fašistai ir monarchistai pradeda ube-
sutikti.

Vokietija ruošiasi

Prancūzų spauda plačiai rašo apie
vokiečių stiprinimąsi pasieniuose, ypa-
tingai statoms stiprios tvirtovės Reino,
Saaro ir kituose vietose. Sitoks vokie-
čių stiprinimasis kelia prancūzams bai-
me ir verčia juos rūpintis savo pasie-
nio sustiprinimu.

Vokietijos nota Vatikanui

Vokietijos vyriausybė įteikė atsak-
ymo notą šv. Sostui dėl Popiežiaus iš-
leistos enciklikos apie nacionalsocializ-
ma ir Bažnyčios santykius su Tre-
čiuoju Reichu.

Gen. Liudendorff

Vokietijos generolas Liudendorfas
susitaikė su Hitlerių ir dabar bendrai
pradėjo veikti prieš krikščionybę ir pir-
ti vokiečiams senovės pagonybę. Ba-
landžio 20 d. Hitleris apdovanos Liud-
endorfa „didžiojo karo feldmaršalo“
titulu.

Olandų kolonizacija

Pastaruoju laiku po Pietų Amerika
važinėja olandų ekonominė mistija, ji
buvo Brazilijoje, o dabar randasi Argen-
tinijoje. Iš Buenos Aires pranešama, kad
olandų ekonominė mistija veda derybas
su Argentinos vyriausybę dėl olandų
kolonizacijos. Esą numatoma Argenti-
noj kolonizuoti apie 100.000 olandu,
kurie su Olandijos vyriausybės pagelba-
ten kursis žemės ūkyje.

Ar tuo keliu? V. A.

Sunkus likimas atitiko Lietuvos tautai. 500 metų praeitis mums pasakoja tik apie vergiją, priespauda, kaučias. Sušvitusi Vytauto Didžiojo laikais galinga Lietuvos valstybė po jo mirties ėmė nykti, kol visai buvo išbraukta iš Europos žemėlapiu. Tačiau liko lietuviai tauta, Lietuvos liaudis, prasčiokėlis ir baadžiauninkas lietuvis, kurį jokios svetimųjų audros neparbloškė. Jis tyliai kentėjo; jis užsidarė savyje ir atkakliai priešinosi, kai jam norėta primesti svetima kalba ir svetimais tikėjimas. Didikai ir šviesuomenė pasidavė lenkams ar rusams už auksą, gardaus valgio šaukštą ar gražias akis. Jie išdavė savo tautą ir paliko ją vieną vergijos vargo vargti. Tačiau šita taata nepadavė savo lietuviškos dvasios. Šiaudinė pastogė plakė per amžius lietuviška širdis ir iš motinų lūpų per amžius vaikais mokėsi gražios kalbos. Tiesa, žiaurus svetimųjų šėlimas norėjo ir tautai išplėsti. Tačiau laisvas dvasioje žmogus gali būti tik kalinys, bet ne vergas. Ir ėjo tūkstančiai laisvos dvasios lietuvių į kalėjimus, klojo kaulais snieguotus Sibiro laukus, pagaliau, bėgo į laisvąjį užjūrio pasaulį, kad tik nevergautų. Tuo būdu trečdalis mūsų tautos atsidūrė už vandenų.

Ir mes, Brazilijos lietuviai, priklausome prie tos didžiulės emigrantų šeimos, nors gal jau dėl kitų motyvų apleidome gimtąjį savo kraštą.

Trečdalis tautos! Juk tatal mažai Lietuvai reiškia balsią operaciją—atplėsti trečdali gyvo jos kūno ir mesti jį į svetimųjų jūrą. Nedaug berasime tokių pavyzdžių istorijoje. Jų iš viso nėra! Tačiau ir čia begyvendami, mes jaučiame gyvą ryšį su savo praeitimi, su savo tauta su jos istorija. Mes esam ir turim likti gyva savo tautos kūno dalim. J mus,— ak, j mus žvelgia iš šaltų kapų priespaudos metais kritusieji, ir tarytum klausia, ar mes esame verti jų, ar mes neparoduame savo dvasios svetimais ir, kaip dezertierai, nusivilkę lietuviškąjį rūbą, išduodame savo tautą.

Laisvę atgavusi Lietuva ėmė rūpintis visais savo vaikais, po platumą

pasaulį išmėtytais. Tiek medžiaginiu, tiek moraliniu atžvilgiu Tėvynė padeda tiek, kiek ji tatal šiandien gali. Mes, čia begyvendami, kartais gal ir daugiau ko norėtume. Ir prikaišiojame neretai, ir manome apleisti tesą. Tačiau mes atsimeiname tik savo teises, bet užmirštame SAVO PAREIGAS. Ar mes savęs paklausėme kadaį rimtai, o kaip mes savo pareigas lietuviškos atžvilgiu atliekam? Ar mumyse toks jau gyvas ir gilus tautinis susipratimas, kaip, pav., vokiečių ar kitų čia gyvenančių mažumų? Tai ką bepadės iš Tėvynės čia siunčiami žmonės, knygos ar kas kita, jei mes nė piršto nepajudinsiu, kad savo, o ypač savo vaikų, dvasią nuo svetimios itakos apsaugotumėm? Imkim mokyklą. Tiek jų butus state, tiek mokytojus išlaiko lietuviški litai — tie litai, kurie iš Lietuvos darbo žmonių prakaituoto delno surenkami. Bet ar visi lietuviai paslenka savo vaikus atiduoti į lietuvišką mokyklą? Ar Brazilijos lietuviškos motina verta anos motinos, kuri priespaudos metais prie ratelio mokė vaikelį iš lietuviško elementoriaus? Taip, dažna motina ir čia tatal daro: ji žiūri, kad vaikas pirmiau išmokyti gerai tėvų kalbos. Tačiau šias eilutes rašantis nesėnai matė tokį dalyką, kuris iki ašarų jaudina. Mėlynakis, šviesiaplaukis berniukas, vardu Vytautas, užkalbintas atsako esąs filio brasileiro, lietuviškai nemokąs ir nesimokinsias, nesgi ir jo tėvai tik brazilikiškai tekalbą. O, iš jo galėjo lietuvis mokytojas padaryti lietuvišką ažuolą! Deja, jis lanko brazilų mokyklą, nes jo tėvai tamsūs, nesusipratę lietuviai. — Stai, kaip mes tirpstant patys dėl savo kaltės svetimųjų jūroj ir lietuvišku krauju gaiviname kitus. Paskui, žinoma, kaltiname, kad mumis per maža rūpinasi iš anapus Atlanto! Ne: mes pirma padarykime patys viską, ką tik galime, o paskui reikalaukime, kad Nemuno Tėvynė pa-

dėtų padaryti mums ir tai, ko mes vien patys negebam atlikti.

Imkim bažnyčią. Ir ji yra tasai židinys, kur susispičia į krūvą prie Viešpaties kojų išmėtyti po visą miestą tautiečiai. Be žodžių lietuviška širdis atsidūsta, ir šita širdžių kalba mes taip gerai visi čia suprantam! O kad suskamba iš visų krūtinų galinga lietuviška giesmė — gera ir griaudu pasidaro! Ir svetimtaučiai pamato, kad lietuviai — tauri, dora ir šventa tauta... Deja! Iš keliolikos tūkstančių lietuvių vos vienas kita, ant lazdos kretendamas senelis užsuka į Viešpaties namus. Lietuviškas jaunimas bevelija karčiame ar kitose lūdynėse atšvęsti sekmadienį, dažnai peštyneimis jį užbaigdami. Ar šitaip mes pakeliame savo tautos vardą svetimųjų akys, spręskite jį patys. Ta aplinkybė, kad darbštūs ir gabūs lietuviai pravadžiuojami vengrais ir kitokiais, sakyte sako, kad esame ir čia kalti.

Arba, vėl, imkime savo spaudą. Nedaugelis lietuvių žino, kiek pasišventimo, darbo, aukų ir lėšų sudeda į ją pasišventėliai plunksnos darbininkai. Tačiau dažnas tautietis numoja į tas pastangas ranka ir pasako: „Et, glupštva!“ Ir arba visai nieko neskaite, arba nusiperka svetima kalba laikraštį. Tai didelis nusikaltimas prieš savo kultūrą ir lietuvišką spaudą — tą spaudą, kurią mūsų tėvai iš Prūsų gabeno, ir už kurią ne vienas mirė ištrėmime.

O mūsų tarpusavy sugyvenimas? Esame čia vienų vienų tarp svetimų. Lietuviui lietuvis čia turėtų būti toks brangus, kaip draugas, kaip brolis. Kur nelaimės ištiktas užuojautos ir paramos jis turėtų rasti, jei ne pas kitų lietuvių, tokį pat žiauriam likimo vėjau čia pamestą? Bondri reikalai mus turėtų jungti į sutartinį lietuvišką kūną, ir visi turėtume rasti bendrą kalbą. Gerai atsimeiname Lietuvoj gyvenančius žydus. Yra net patarlė: „Eina,

kaip žydus už žydą“. Ar mes negalėtume čia, Brazilijoje, sukurti panašią patarlę: „Eina, kaip lietuvis už lietuvių“? Kada lietuviai pasijus, kad tikrai jie savo tarpe gali atsikvėpti skaldresniu oru ir užmiršti ištrėmime, tik taisyk ir pati lietuviškos bus brangesnis dalykas, negu kasdieninės duonos pluta. „Visi už vieną, vienas už visus!“ — nuo šiolei tik toks turėtų būti mūsų šūkis. Mes kviečiame dar galutinai neapklusius neapykantoje, kvailume ir baistam fanatizme lietuvius visiem nesusipratimam kolonijos gyvenime kartą ant visados pasakyti: „Gana!“ Tik kam nerūpi Lietuvos reikalai, kas savo mėšlyną stato ankščiau visko ir savo žlibume nemato toliau savo nosies galo — tik tas piudys ir drums lietuviškąjį gyvenimą. Tačiau visi geros valios lietuviai pasiryžę nusigręžti nuo patamsių apaštalu, stot į kultūringą kūrybos darbą ir eiti tuo pačiu lietuviškuoju keliu su visa laisva ir pavergta Lietuva.

Būtų galima dar ir daugiau mūsų tautinio nesupratimo aprašykų nurodyti — bet užteks: perilga būtų lituoti. Kas geros valios, tą šitos kelios pastabos privers susimąstyti, ir jis į lietuviškąjį kelią paragins mažiau susipratęs tautietį. Kas yra apsilėdes ir netekęs tautinės savigarbos jausmo, to apsamanojusios širdies netekas daugiau neuždegs. Su širdgėla mes žiūrime į tuos savo kraujo brolius; jų kultūros lygis nieku nesiskiria dar nuo juodukų. Jie jau žuvo savo tautai; su ašarotom akim žvelgia tiek iškentėjus Tėvynę į pallekančius ją savo vaikus. Ir liūdi jį, ir dar labiau susilenkia Lietuvos pakelių kryžiai, ir kasotasi beržas jau šlaksto gedulo rasas ant jų tautinės sąmonės grabo. Amžina gėda pridengs jų kapus, ir po metų ilgos eilės susipratus Brazilijos lietuvis tars savo vaikam: „Čia tilsis mūsų brolis, kuris išsigynė savo tautos“. Betgi garsiausiai mėtis į krūtinę dėl nusikaltimų prieš koloniją ir lietuviškos turi vietinį vadinamoji inteligentija. Koki vadai, tokia ir armija. Bet apie tai! — kitame nr.

IŠ LIETUVOS PADANGĖS

Aklas rašytojas

Kaune Zaliajame kaune gyvena Pranas Daunys, karo invalidas, dėl Lietuvos Nepriklausomybės kovose netekęs regėjimo. Nustojimas akių šviesos bene bus viena iš didžiausių žmogaus nelaimių. Tačiau šis žmogus, nors ir neregys, bet savo sielos akimis geriau ir giliau pastebi gyvenimo reiškinius tikrumoje ir išreiškia darbais, kurie nepradingsta su kartu. Taip aklas būdamas jis parašė du veikalus, vieną daugiam autobiografinį „Vargo kelias“ ir šiais metais novelių rinkinį „Ties likimo sostu.“ Be to jis puikiai šiai groja pianu ir skambina kanklėm, o atliekamu laiku moko žaliakelnio mokyklinį jaunimą skambinti kanklėm.

DU NAUJI KANAUNINKAI

Telšiai. — Siomis dienomis J. E. Telšių Vyskupas suteikė garbės kanoniką katų Telšių Vyskupijos kancleriu kun. R. Kuodžiu ir Mažeikių klebonui kun. S. Būdvyčiui.

NORI KEISTI DRAUGIJU ĮSTATYMA

Prel. Laukaitis, kan. Bikinas, kun. Gylis ir kiti seimo atstovai pateikė seimui jų parengtą d-ju įstatymo pakeitimo projektą.

LIETUVIO PARODA SARDINJOJ

Sardinijos laikraščiai plačiai rašo apie Cagliari mieste lietuvių tapytojo Alberto Rappaporto surengtą parodą. Laikraščiai apie parodoje išstatytus kūrinius labai palankiai atsiliepa ir deda kai kurių kūrinių atvaizdus. Iš Sardi-

nijos ir Romos laikraščių duodamų menininko biografijų matyti, kad Rappaportas gimė Kaune 1899 metais. 12 metų amžiaus jis su savo tėvais išvyko į Ameriką, kur atliko savo pirmas tapybos studijas. Po to jis grįžo į Europą, kur studijavo Dresdene, Paryžiuje ir t. t. Laikraščiai minį ir Lietuvą vaizduojančius paveikslus.

VIS DAR UZDARINĖJA

Svenčionių apskrityje buvo uždaryta Juodagalvių „Ryto“ pradžios mokykla. „V. R.“ 21 nr. praneša, kad tame apskr. uždarytos dar dvi lietuvių pr. mokyklos: Daukšiuose ir Ragauciuose. Sveičionių apskr. storasta uždarė Kultūros skyrijus: Tvėrečiuje, Pečiurkose ir Krikonyse. Prieš kurį laiką Baltstogės vaivada uždarė „Ryto“ d-jos vei-

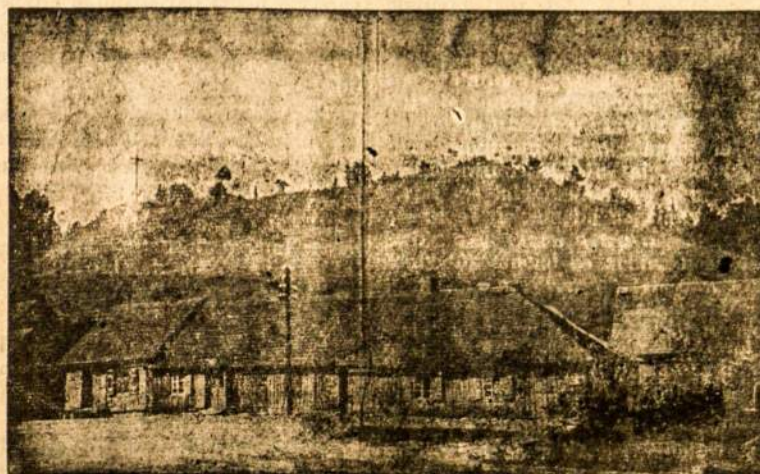
kimą Suvalkų ir Gardino apskrityse. Dėl šio uždraudimo buvo apeliuota į Lenkijos vid. reik. m-ją. „V. R.“ praneša, kad m-ja Baltstogės vaivadijos sprendimą patvirtino.

ZEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS SAULIAI NUPIRKO 3 KULKOSVAIDZIUS

Zemės ūkio Ministerijos šaulių kuopa minėjo 3 metų sukaktį, kurios proga kariuomenei nupirko ir įteikė 3 kulkosvaizdžius. Pernai ši kuopa kariuomenei paaukojo 125 šautuvus.

NUNESĖ PRIENU TILTA

Šiomet ledai nunešė Prienu tiltą per Nemuną. Alytus su Kaunu autobusais susiekia keliais per Balbieriškį.

VILNIAUS KRASTO VAIZDELIS.

234.336 TAUTOSAKOS VARIANTAI

Ligi šiol Tautosakos archyvo yra surinkta 71.824 dainos, 9.023 dainos su melodijomis, 8.963 pasakojimai, 391 paprotys ir apeigos, 844 šokiai, žaidimai ir šokamos dainos, 173 raudos. Iš viso iki šiol surinkta 234.336 tautosakos dalykai.

BAIGĖ LIETUVIU TARDYMO DARBUS

Kovo 11 d. „Slowo“ paskelbė tokio turinio žinią: „Vilniaus lietuvių prirengtameji tarymo darbai jau baigti. Lietuvių komiteto pirmininkas Konstantinas Stašys ir kartu su juo 15 asmenų patraukti atsakomybėn už lenkų tautos žeidimą“.

MARIJAMPOLĖJ BUS IR PRIVATI POLICIJA

Vid. R. M-ris Marijampolės miesto s-bei nue kovo 15 d. leido laikyti privačią policiją.

RUSIŠKOS DAINOS IR MUZIKA

Zymiausieji São Paulo rusu dainininkai ir muzikai kiekvieną vakarą linkmina svečius lietuvių šeiminių užėgoje,

Bar Rio Branco

RUA VISCONDE RIO BRACO 461
KAMPAS RUA VICTORIA.

Tautiečiai, apsilaukę nesigaltesite.

IVAIRENYBĖS

ISSPROGINTA MILŽINIŠKA UOLA KAS GALIMA PAGAMINTI IŠ STIKLO

Pasauly išgarsėjusiuose Carraro marmuro kalnuose įvykdytas iki šiol didžiausias marmuro skėlimas. Štai kaip vntsa įvyko. Marmuro uolos čia kyla milžiniškais gubriais. Viename Apeninų Alpių iškyšulyje, Torano slėnyje, blizgėjo piramidės formos, mažpaug Milano katedros didumo, marmuro kalnas. Jo dydis siekė pusės milijono kubinių metrų ir, pagal technikų apskaičiavimą, svėrė apie 2 milijonus tonų. Pasiruošimo darbai truko ištisus metus ir dirbo 700 darbininkų. Šią marmuro piramidę gausiai išvagojo urvais ir jos apačią ligi pačios užpakalinės briaunos, kuri dar laikė piramidę, apjuosė ypatingom "Helikoidalo" vielom, kad atskeltą marmuro gabalą geriau nuleistų apačion, ir kad jis per daug nesubyrėtų. Tuomet į dešimtį angų buvo supilta 400 centnerių juodojo parako ir 60 centnerių dinamito. Įjungta elektros srovė, kad būtų galima visą sprogestamą medžiagą uždegti kartu. Milžiniška piramidė sprogo ir nuriedėjo pusę kilometro slėniu. Šiame nepaprastame spektaklyje dalyvavo daug vyriausybės uarių, labai daug viso pasaulio technikų ir vietos gyventojų. Apdirbant šituos marmuro gabalus dabar gauna darbo tūkstančiai darbininkų. Sis melsvai baltas marmuras yra paskirtas eksportui ir manoma už jį gauti 70 milijonų lyrų. Marmuro sprogdinimas kaštavo pusantro milijono lyrų.

ŽAGRĖS SU MUZIKA

Amerikoje dabar gaminamos motorinės žagrės, kuriose įrengiami mažieji radio imtuvai. Tuo būdu su žagre dirbančiam darbininkui padaromas didelis malonumas.

Neseniai Austrijoje įsteigtas fabrikas, kuris gamina įvairias medžiagas iš... stiklo. Pradžioje šis fabrikas gamina tik tai stiklo „medvilnę“ medžiagą, tačiau vėliau, kai iš Jungtinių Valstybių bus parvežtos naujausios mašinos, čia bus gaminama ir stiklinis „šilkas“. Stiklo manufaktūros gaminiui naudojamas stiklo laužas, kas labai papigina žaliavos išgijimą. Pagaliau tokio stiklo laužo labai mažai suvartojama iš viso, nes iš vieno kilogramo stiklo laužo pagaminama net 20 kvadratinų metrų medžiagos, kurią nuo paprastos manufaktūros neprityrusiam visai neįmanoma atskirti; ji ir švelni, ir lanksti, ir lengva ir labai gerai galima plauti. Be to, žymiai tvirtesnė už kitos rūšies manufaktūrą. Stikliniai siūlai, iš kurių audžiamos stiklinės medžiagos, tėra 1/20 žmogaus plauko storumo.

Vien medžiagomis stiklas neapsiriboją: Amerikoje jau prieš dvejus metus pradėta statyti stikliniai namai, kurie, pasirodo, yra labai praktiški; dabar stiklas jau naudojamas gatvių grindimui, kas kaštuoja daug pigiau, negu meksfaltas, asfaltas ir kitos medžiagos. Čekoslovakai neseniai pradėjo gaminti stiklinius skustuvas, kurie yra labai pigūs, aštrūs ir praktiški. Neseniai buvusioje Naujorko stiklo pramonės parodoje buvo demonstruojamas stiklas, pro kurį matyti tik iš vienos pusės. Šitas stiklas bus pirmiausia panaudotas langams. Pro šitokio stiklo langą bus galima matyti tik tai, kas yra už gatvės, o iš gatvės į butą žiūrėdami praeiviai netko nematys. Išsipildo sena žmonių svajonė: matyti viską ir nebūti nieko matomu...

"GUMINIS VEIDAS"

Jugoslavijoj Sabare gyvena 24

metų vyras Stanko Plavuicas, kuris turi tokius nuostabius veido raumenis, kad gali su jų pagalba padaryti keisčiausias grimasas. Jis gali tiek pailginti savo nosį, kad ji stekia jam ligi kelių, o ausimis jis krutina ir jas kraipogeriau kaip šuo. Bet ligi šiol ta jo ypatybė jam nešė tik nelaimės. Mokykloje jis buvo baudžiamas už veido kraipymą. Vėliau, pradėjęs dirbti, buvo atleistas iš darbo, nes jo darbo draugai vietoj dirbti, ištisas valandas stebėdavosi jo veidu. Bet dabar jo „guminis veidas“ rado didelį pasisekimą, nes viena amerikiečių filmos bendrovė nori su juo daryti sutartį, kad jis vyktų į Holivudą vaidinti filmose.

VISTOS SU MUZIKA DAUGIAU KIAUŠINIU DEDA

Tacomoe, Amerikoje, Marie L. Queli turi įrengus didžiulę 5 aukštų vištėdę, kurioje yra pastatyti keli radio garsinukai. Šio vištų ūkio vedėja panelė Queli įtikinėja, kad vištėdė įvedus muziką padidėjęs vištų dėslingumas. Iš viso, esą, muzika vištų nuotaiką veikia gerai. Jos skaniau lesa, mažiau pešasi ir t. t. Tik muzika turi būti pritaikinta. Geriausiai tinka lengva šokio ritmo.

KALNU SAULĖ KARVIU TVARTE

Anglijoj pavyzdingas ūkis Krimpere turi vienintelį tos rūšies karvių tvartą visam pasauly. Miglotais mėnesiais, kada maža šviečia saulė, karvės kasdien po keletą valandų būna apšviečiamos ultravioletiniais spinduliais. Tai ne tik gerai veikia karvių sveikatą, bet jos taip pat duoda nepalyginamai daugiau pieno, kuris, be to, dar pasižymi labai geru skoniu.

ZINOTINI ADRESAI:

Lietuvos Konsulatas Rua Aureliano Coutinho 88 Telef. 5-4275.
Kolonijos Kapelionas kun. Ragažinskas gyvena Convento S-to Antano do Pary. Telef. 9-1640.

Lietuviai, palaikykim savuosius!

Provizorius Juozas Lukoševičius pranešą, kad neseniai yra įsteigtas nuosavą vaistinę Rua Bom Pastor 18 (Ypiranga), kuri yra kasdien adara nuo 8 val. ryto, ligi 11 val. nakties. Taip pat šaukiamas kiekvieną valandą, ir nakties metu, vyksta pas ligonius leistadatyti į muskulus, po oda ir į gyslas. Lietuviams ypač daroma didelė nuolaida užmokėsnyje.

Kiekvieną dieną nuo 8 val. ligi 10 val. vakaro dežiruoją gydytojas, kuris tikrina ligonų sveikatą nemokamai.

Negalintiems pasinaudoti gydytojo patarnavimu nustatytoms valandoms, gydytojas sutinka atvykti vaistinėn, susitarus iš anksto ir kitomis valandomis. Pats provizorius Lukoševičius yra visumet pasiruošęs patarnauti visoms lietuvių šeimoms.

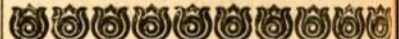
Susisiekimas labai patogus. Iš Largo da Sé galima važiuoti bondėmis Fabrica 20, Villa Prudente 32, Ypiranga 4. Taip pat Fabrika ir alto do Ypiranga autobusai galima važiuoti.

Privaziavus kampa gatvės Bom Pastor reik išlpti ir eiti į 18 Nr. šios gatvės. Ten randasi pirmasis São Paulo lietuvių vaistininkas turįs nuosavą vaistinę Juozas Lukoševičius, kuris visumet pasiruošęs maloniai patarnauti.

Adresas

FARMACIA DOM BOSCO
RUA BOM PASTOR 18 Tel. 3-0100

Ypiranga. Provizorius
Juozas Lukoševičius

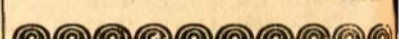

SKAITYDAMAS

"SVIESA"

ZINOSI

VISKA

LTN. P. T. LIAPIDOVSKIS.

KERŠTAS

VERTE LAK. ST. JUREVIČIUS.

(Tąsa) 3

Atsipeikėjęs Čžanas dairėsi į visas šalis, nežinodamas kas su juo buvo atsitikę.

Nors ir atėjo kitą dieną daktaras, nors ir stengėsi bet kiek sulaukyti Si-Liu-Soi gestančią gyvybę, bet visos jo pastangos nuėjo veltui. Sekančios dienos rytą atsiveikino Si-Liu-Soi su savo tėvu ir šiuo pasauliu.

* * *

I Fu-Cžao aerodromą, kur buvo sausumos ir jūros aviacijos mokykla,

prieš rytmetinius skraidymus, priėjo prie instruktoriaus stipraus kūno sudėjimo kinietis, apsilvilkęs europiejiškais rūbais.

Nukėlęs skrybėlę mandagiai paklausė instruktoriaus ar negalėtų atsakyti į keletą jo paklausimų?

— Jei per pusvalandį suspėsiu, nes šešiomis pradėdame skraidymus — atsakė instruktorius.

— O, pilnai suspėsit. Aš norėjau paklausti: kokių lėktuvų greičiau galima išmokyti skraidyti — sausumos ar hidroplanu?

— Hidroplanu.

— Tiesa, kad tūpimas yra sun-

čiausias mokymosi etapas, reikalaujantis maximum nervų įtempimo, savimi pasitikėjimo, didelio ryžtingumo ir orientuotės?

— Iš pradžios — taip.

— O kilimas?

— Kilimas reikalauja įvairaus kojų veiksmo kelių sekundžių tarpe laike išsibėgėjimo.

— O paskui?

Dėmesys atkreipiamas į vaivoryklę, su kuria jūs neleidžiant lėktuvui virsti ant sparno, nupykeruoti žemyn, arba sėsti ant uodegos.

— Kiek reiktų laiko išmokyti pakilti bent į 1000 metrų žmogus didžiai trokštančiam, užsispyrėliui ir svarbiausia turinčiam daug pinigų.

— Jei jūs pajėgsite pakilti vieną metrą, tai pakilsite ir į tūkstantį: tai priklausys nuo jūsų širdies būklės ir nervų sistemos. O kilti, pavyzdžiui, šiuo lėktuvu, kuris turi plačią važiuoklę, beveik nereikia ir kojomis dirbti. Per dvi savaites kas dieną po dvi valandas rytą ir vakarą pilnai galima išmokyti skraidyti.

— Galiu aš šiandien pradėti?
— Istorijoms sąlygos šitokios: jūs turit turėti normalią sveikatą, fiziškai stipriai ir smokėti 1500 dolerių.

— Noriai moku 3000 dolerių. Aš visai sveikas, pažiūrėkite į mano figurą, o fizinę jėgą tuoj parodysiu.

Jis priėjo prie šešiaviečio Junkerso XIII ir be vargo su viena ranka pa kėlė jo uodegą, kurią vos keturi vyrai galėjo pakelti.

— Atsargiai, apversite Junkersą! Kinietis vėl atsargiai nuleido uodegą.

— Galiu būti lakūnu?

— Na, žinoma, jei nebus kitų

sveikatos trūkumų. Jūsų pavardė?

— Van-Jo-Cenas.

***

Praslinkus savaitei Vanas meisteriškai valdė hidroplaną ore, o dvyliktoji dieną ir pats kildavo, atplysdavo nuo vandens.

Nekartą nusistebėdavo instruktorius, kad jo mokinyvis viską beveik teisingai atlikdavo, bet eidamas tūpti mesdavo vairsus ir rankomis užsidengdavo akis. Iš jo išėitų geras lakūnas, kad nebūtų pas jį šios tūpimo baimės.

Kiekvieną rytą ir vakarą jis pasbandė motorą, prižiūrėjęs mechanikų darbus, komanduodavo mašinos išvilkimą ir t. t.

Penkioliktos mokymosi paros vakarą Van-Jo-Cenas atvažiavo į aerodromą su gražiu europiečių — karininku ir supažindino su juo instruktorių «Mano geriausias prietelius — didelis aviacijos mėgėjas visų aero klubų narys, bet pats... ne lakūnas.»

Paskui atsigrėžė į mechanikus ir sušuko: „Išvilkti lėktuvą!“

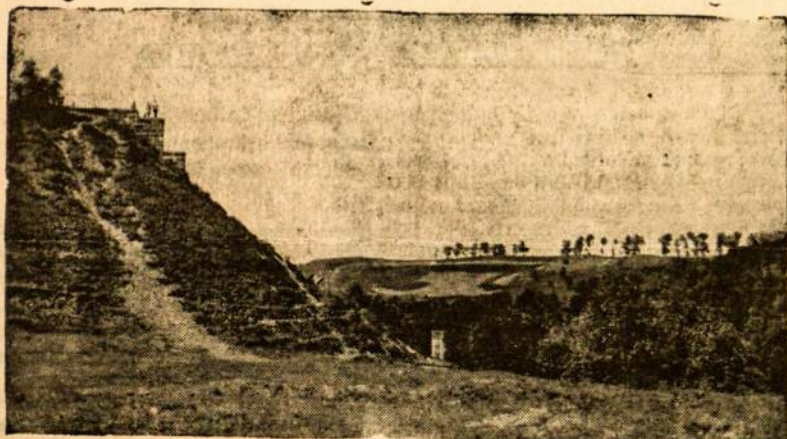
Karininkas, susidomėjęs Junkers plūdėmis, priėjo prie lėktuvo ir pradėjo jas tyrinėti, o Vanas, pasinaudodamas proga, užklusė instruktorių: „Būkite malonus pasakyti, jei hidroplanas 100 metrų aukštyje pameta greitį, jis kriūta į vandenį ir skęsta?“

„Iš pradžios jis sudužta į vandenį taip, kaip ir žemę, o vėliau skęsta.“

— O plūdės?

— Plūdės pirmiausia sutrukta šipulius.

(Tąsa 4-tam puslapy.)

GELEZINKELIO ĖJUSIO Į VILNIU PYLIMAS.

Ką gali pasiryžimas

Nuolat girdime nusiskundimus ir dejonas šimtų ir tūkstančių išsivėpusių suglobėlių, kurie laukia nesulaukdami, kada pradės jiems kepti Karveliai į burną skristi. Bet šimtai ir tūkstančiai pavyzdžių rodo, kad reikia valios ir pasiryžimo, o viskas galima pasiekti.

Galima būti betarėjų, menų gabumų, net ligotam, bet jei tik tvirtai pasiryši, jokios kliūtys nesutrukdydys pasiekti pasiektą tikslą. Stal

BERANKIS VALDYS LĒKTUVA

Anglijoje gyvena 20 metų vaikiną Alfredas Miers, kuris gimė be rankų, tačiau jis gyvena beveik sveiko žmogaus gyvenimą. Dideliu pasiryžimu ir užsispyrimu savo kojas jis taip išlavino, kad jos net rankas jam pavaduoja. Kojomis jis nusiprausia, nusiskuta, užsiseria kaklaraištį, susišukuoja. Tarp dešinės kojos pirštų įspaudęs plunksnatoją, jis neblogai rašo. Keista ir tai, kad Miers turi net kelis diplomus už puikų plaukiojimą ir nardymą. Žaisdamas ping-pong, lopotėlį jis laiko arba dantyse, arba smakru prispaudęs prie peties. Iš pat mažens jis domėjosi mechanika. Dabar jis labai puikiai moka valdyti automobilį... kojomis. Nepaisant to, kad jis berankis, šoferių egzaminų komisija jam išdavė šoferio diplomą. Pastaruoju metu Miers pradėjo mokytis skraidyti. Specialistai mano, kad jis išmoks kojomis valdyti ir lėktuvą. Yra ir daugiau panašių pavyzdžių. Spauda praneša, kaip

IS SKURDZIAUS ČIGONIUKO PASIDARĖ GARSUS MUZIKAS

Viename Budapešto priemiestyje gyvena su tėvais dailus čigoniukas Laczi (Liudukas). Neramus vaikigalis įsivajavo tapti garsiu smuikininku. Ir vieną dieną Laczi dingo kaip į vandenį. Praėjo dešimt metų, ir kartą į naują Budapešto priemiestį atvyko dailiai apsirengęs jaunas vyras, susirado Szalay šeimą ir apkabino senutę motiną. Tai buvo Laczi... Per tuos dešimt metų jis pergyvenęs ištisą romaną. Savo dingimo dieną Laczi su smuikeliu nu-

dūlinęs į geležinkelio stotį, manydamas grojimu uždribti porą skatikų. Bet čia pasisuko piktas žandaras, Laczi iš baimės spruko į išeinantį traukinį ir kažkaip atsidūrė Vienoje. Be skatiko kišenėje, svetimam mieste čigoniukas vis dėlto nenusiminė, pasispaudė po smakru savo smuiką ir ėmė grojimu pelnytys gatvėse duonos kąsnelį. Kitą dieną, pernaktuojus sode ant suolo, jį pastebėjo vienas Grinzingo mukulės savininkas ir pasamdė groti svečiams vengru melodijas. Prasidėjo sotesnis gyvenimas, bet ir jis neilgai tetruko. Kartą kažkoks austras didikas iš Grazo atkreipė į čigoniuką dėmesį ir pasikvietė į savo pilį vaikų mokyti muzikos. Pilyje išbuvo iki šešiolikos metų amžiaus. Čia ir vėl jį nerami dvasia patraukė klajoti, kol po ilgų vargų atsidūrė Milane. Ten Laczi didysis troškimas buvo patekti į garsiąją operą Scalą. Ir pateko, bet ne muzikantu, o tik instrumentų ir gaidų nešioju orkestrams. Greta to jis ėmė lankyti muzikos mokyklą, kur jo nepaprastus gabumus pastebėjo mokytojai. Netrukus jis jau grojo Scalos orkestre, o vėliau pasidarė pirmuoju smuikininku. Dabar iš Laczi virto Liudvikas Szalay, kuris tik su 21 metų amžiumi turi priešakyje puikią nteitį.

KEISTAS ŽMOGŽUDYS. Stuttgartas (Vokietija). 1936 m. rugsėjo mėn. 18 d. ant kelio prie Kirchen-Kirnborg rasta nuzadytas moters lavonas. Netrukus policija pradėjo gauti anoniminių (nepasirašytų) laišku, kuriuose prašoma nupirkti nužudytajai gėlių ir ją gražiai palaidoti. Tam tikslui į laiškus buvo į pinigų įdėta. Paskutinį kartą žmogžudys atsiuntė net 50 markių, prašydamas ant kapo pastatyti paminklą ir paminkle projekta, pats nupiešęs, taip pat pat atsiuntė. — Policija paslaptin-gojo žmogžudžio stropiai ieško.

STOKA DARBININKU. Londonas. Britų darbo ministras Brownas kovo 12 d., kalbėdamas Oxforde, tarp kitko, pažymėjo, kad dabar didžiausias rūpestis vyriausybei esąs ne darbas, bet kai kurioms pramonės šakoms darbinukų stoka.

mo nustebeš pamatė Junkersą, kuris kilo aukšty.

Skubiai privažiavęs prie angarų paklausė išsižiojusius mechanikus ir motoristus,

— Kas pakilo?
— Van-Jo-Cenas ir vakarykštis karininkas.

— Ką jis jums sakė?
— Nieko. Mes manėm, kad jis tik bandys motorą, kaip ir visuomet, bet kada įlipo karininkas, padavė pilną gazą ir pakilo. Šį laišką prašė perduoti tamstai.

Atidaręs voką, instruktorius ištraukė iš jo čekį 60000 dolierių vertės ir laišką.

“Brangus ir Gerbiamasis pone Instruktoriau! Rašo Vanas. Siandie rytą aš atkeršinsiu žmogui, kuris atėmė iš manęs brages-

Tunelis po Lamanšu

JIS KASTUOSIAS 800 MIL. FRANKU IR BŪSIAS ISKASTAS PER PUSANTRU METU

Prancūzų inžinierius André Beaudeven pagamino galutinį tunelio po Lamanšu projektą, pagal kurį tunelis bus iškastas tarp Folkestono ir Calais. Tunelis bus 39 kilometrų ilgumo ir eis 90 metrų giliumoje po vandeniu. Kadan gi tunelio galuose negalima daryti stabių pakilimų, tai jo galus teks išvesti tolokai nuo pajūrio. Tokiu būdu bendras tunelio ilgumas bus 50 kilometrų. Tokioji gilumoje esančiam tuneliui nebus pavojingos nei lėktuvų bombos, nei po vandeninės minos. Tunelis bus kasamos kaip tik toj vietoj, kur kadaise buvo sausumos sąsmauka, jungusi Angliją su kontinentu. Ši sąsmauka dėl biologinių žemės paviršiaus persiforma-

vimų nugrimzdė į jūrą. Inžinierius tikrina, kad šį 50 kilometrų tunelį būsią galima daug greičiau ir lengviau iškasti, negu buvo iškastas tik 19 kilometrų Simplono tunelis, nes buvusios sąsmaukos žemė daug minkštesnė, negu Alpių kalnų masyva. Tunelyje bus dvi galerijos, kurių bus važiuojama į vieną galą, o kita — į kitą. Galerijose bus trijų rūšių keliai: pėstiems, automobiliams ir traukiniams. Tunelyje orą keis specialūs oro kompresoriai. Inžinierius sako, kad per dieną tuneliu galės pravažiuoti 10.000 automobilių. Tunelis kaštuos 800 milijonų frankų ir būsiąs iškastas per pusantų metų.

Poilsio valandai

“ŠVIESA” nori patenkinti visus savo skaitytojų pageidavimus, kiek tautai ji išgali. Ateityje manoma įvesti nauji skyriai iš mokslo, meno, literatūros ir kitų sričių. Su šiuo numeriu pradėdame spausdinti skyrelį „Poilsio valandai“, kurį Gerb. Skaitytojai rasite kiekviename numeryje. Redakcija labai nuoširdžiai savo mielųjų skaitytojų prašo supažindinti su „Šviesa“ tuos lietuvius, kurie jos dar neskaity — ypač Bendruomenės narius ir, bendrai, katalikus. Be to, visus tuos, kurie pavaldos piunksnė, kviečiame į garbingas spaudos darbinukų eiles. Tauti kiekvieno tauraus lietuvių ir nuoširdaus kataliko patį didžioji šių dienų pareiga.

1. Uždavyns.

KAIP PASIELGĖ PIEMENIUKAS?

Negyvenamoj vandenyno saloj au go labai aukšta ir tanki žolė. Tenaitė buvo vienų vienas piemeniukas, kuris ištisus metus ganė didelę galvijų bandą. Kartą trenkė į salą perkunas ir ją padegė. Pūtė stiprus vėjas ir visu plotu ušė ugnį piemeniuko bandos link. Perreiti ugnis yra neįmanoma; birsti į jūrą taip pat negalima, nes labai status ir aukšti krantai. Pražūtis neišvengiam. Ką sugalvojo piemeniukas, kad

tiek jis, tiek jo gyvuliai išliko visai sveiki? Kas pats nesugalvos — atsakymą ras kitame nr.

KAIP KAS SVEIKINASI

Mes lietuviai pasaudžiam sveikindamiesi ranką ir sakome trumpai—drūtai: Sveikas! Arba, katalikiškai sveikindamiesi, pagarbiname Kristų. Tačiau kitos tautos sveikinasi kitaip. Pavyzdžiui, anglai sveikindamiesi sako: Ką tu darai?

Prancūzai — Kaip nešiesi?

Vokiečiai — Kaip randiesi? arba: Kaip tau sekasi?

Italai — Kaip stovi?

Svedai — Kaip esi?

Kinai — Kaip tavo viduriai? Ar valgei ryžių?

Lenkai — Kaip turiesi?

Rusai — Kaip gyvuoji?

Persai — Tegul tavo šešėlis niekuomet nesumažėja!

PER EGZAMINUS

— Pone abituriente, pasakyk man, kokia vandens jėga stipriausia?
— Moters ašaros!

Kerštas

(Tasa iš trečio puslapio.)

— Dėkingai! Nežinote, kįk kalnuoja ši mašina?

— Su muitu ir persiuntimu iš Vokietijos — 60.000 dolierių.

— Sirdingai dėkoju! Galima skristi?

— Prašau.

Šį kartą Vanas labai puikiai skrido, net instruktorius stebėjosi ir rengėsi jau jį sauptoriai išleisti.

****

Kitą dieną, pusiau šeštą rytą kada instruktorius artinosi prie aerodro-

nį niekaip gyvybę.

Kada altmetras parodys 1000 metrų, aš papasakosiu savo priešui, kas aš toks, ką pikta jis yra man padaręs ir kas mūsų laukia, jei aš neturiu mažiausio supratimo apie tūpimą.

Anksčiau norėjau aš jį peršauti, nudurti su peiliu, bet šitoks kerštas man pasirodė per vaikiškas, nerimtas, o be to, ir mirtis trumpa.

Ne, aš noriu matyti, kaip jis blaškysis, aš noriu ilgai stebėti jo prakeiktas akis, mirtį ir kaip skyla jo galva, kada Junkersas atsitreikia į vandenį.

Dovanokite už nemalonumą, atleiskite man, už jūsų pastangas mane išmokyti skraidyti, iš mano

turtų jums priklauso 500.000 dolierių, tas yra įrašyta testamente. Man daugiau nieko nereikia. Aš einu ten, kur nuėjo mano brangiausias turtas — sužieduotinė Si-Liu-Soi.

Dar kartą atsiprašau!

Jūsų Van-Jo-Cenas.

Apie valandą laiko skraidė Junkersas 1100—1200 metrų aukštyje. Atsi tolino nuo kranto apie du—tris kilometrus, staiga virstelėjo per sparną ir kandamas pradėjo pikeruoti.

Pakilo didžiulis vandens stulpas, kaip nuo sprogo sio sviedinio ir jūra priglaudė, palaidojo Van-Jo-Ceną ir jo priešą karininką, kuris atėmė Van-Jo-Cenai brangesnį niekaip gyvybę...

(Pabaiga.)

POPIEŽIAUS GWARDIJA

Sita nedidelė, labai įdomiai aprengta gvardija, kuri turi saugoti Sv. Tėvo rūmus, buvo sudaryta prieš 400 metų prieš popiežiaus Julijono II iš 200 šviecarų. Kai karaliai Bourbonai užėmė Romą ir apsupto Vatikana, tie 200 popiežiaus gvardijos kareivių labai narsiai gynėsi. Per smarkias kautynes beveik visi jie mirė, o keli gyvi išlikę buvo paimti nelaisvėn. Jų ištikimybės dėka, popiežiui pavyko pabėgti į Engelsburgą.

Prie popiežiaus Povilo III, 1548 met. gvardije sudaryta iš naujo, taip pat iš Šveicarijos katalikų vyrų. Jų vadas Joest von Megen iš Lucerno buvo ne tik kareivis, bet kartu ir mokytas

žmogus: jis kalbėjo vokiečių, italų, ispanų, lenkų kalbomis ir suprato graikiškai bei lotyniškai, jis buvo daug ke liavęs Sventoje Zemėje, Persijoje ir Turkijoje. Jo vadovaujama gvardija saugojo vyskupų suvažiavimą Triesto mieste. Užėmus Romą prancūzų revoliucijos armijai, gvardija buvo paliesta ir tik grįžus popiežiui Pijui XI, 1815 m. ji vėl iš naujo sudaryta. Dabar ji turi 100 kareivinių ir kiek daugiau kareivių. Ju ją priima nejaunesni 25 m. tik tie šveicarai, kurie turi savo bažnytinės valdžios geriausias pažymėjimus.

„Šviesa“

GAUNAMA ŠIOSE VIETOSE:

1. Stoties Luz kioske
  2. Prie pašto—prie laiptų ir ant kampo.
  3. Bom Retire — p. Baužio krautuvėj [Rua Aymorés ir ant kampo Rua Carmo Cintra] ir José Paulino vaistinėj [Rua José Paulino, 109].
  4. P. Kirilausko krautuvėj — Vila Anastacia.
  5. P. Menkaicio krautuvėj — S. Anna.
  6. Pas laikraščių platintojus ir
  7. Pas «Sviesos» įgaliotinius visuose miesto rajonuose, taip pat
- IR — rua Coronel Moraes, 338.

RIO DE JANEIRO MIESTE «ŠVIESA»
GAUNAMA: ANT KERTĖS LARGO
DA LAPA IR AVENIDA MEM DE SÁ.

Vokiečių fotografijų įstaiga

„BERNARDO“
įsteigta 1890 metais

Atlieka įvairius darbus fotografijų srity. Specialybė padidiniame, o taip pat su dažais. Darbas greitas ir sąžiningas ir pigus. Vyksta į namus fotografijų reikalais. Daro iš fotografijų naujas.

ARTHUR SCHMIDT

Rua São Caetano, 111
(senas nr. 103) Tel. 4-5567
SÃO PAULO

LIETUVIS DAILINIS AS

São Paulo, gatvėje Newton Prado, 140 lietuvis LIONGINAS PAZIKAS turi atidarys dailės — pašybos studiją. Priešia įvairius paveikslus, portretus ir t. t. ant drobės alėjiniais dažais. Kas nori turėti gražų portretą, tesikreipia ten. Taip pat ten taisomi laikrodžiai ir kiti dalykai.

LIETUVIAI! Vísí kái vėnas skaitykite „ŠVIESA“

Jei norite žinoti, kas girdėti pasauly, kokie įvykiai svarbesni įvyko Lietuvoj, kaip gyvena lietuviai išeiviai čia Brazilijoj ir kituose kraštuose, jei norite kas savaitę turėti įdomių pasiskaitymų, juokų ir t. t., prenumeruokite ir skaitykit „Šviesą“.

„Sviesa“ yra tikriausias kiekvieno lietuvių išeivio draugas ir tarėjas.

«Sviesa» gvildena visus tuos gyvenimo klausimus, kurie vargantams ir moraliai ir dvasiniai bei medžiaginiai Brazilijos lietuviams parodo kelią į šviesesnę ateitį.

«Sviesa» lygiai pagiria tai kas gera, taip lygiai baudžia visus blogus apsirėškimus, nepaisant iš kurių šaltinių visa tai išeina.

«SVIESOS» PRENUMERATA: Brazilijoj ir visoj Amerikoj: metams—12\$000, pusei metų—7\$000; Lietuvoj: metams—20\$000, pusei metų 10\$000.

Redakcijos adresas: São Paulo, Matriz de Santo Antonio do Pary
P a s t a b a : Iš provincijos pingus siųsti Redakatoriaus vardu.

Dr. B. K. Chipiakoff

(DIPLOMUOTAS MASCYOS UNIVERSITETO)

RUA YPIRANGA 193. 2 andr. ap. 4. [kertė rua Santa Ephenia] Tel. 4-0816. Ligonius priima: šokiadieniais nuo 3 iki 9 val vak., Sekmadieniais 9 iki 12 val. Vidujinių moterų ir psichinių bei nervų ligų. SPECIALE KLINIKA VENERINIŲ LIGŲ. Greitas ir radikalus pagydimas triperio, bei sifilis.

D-ras Povilas Licciardi

Santa Casa gydytojas — operatorius

Naujasias elektros pagalba gydymo būdas GONORÉOS ir REUMATIZMO aštro ir kroninio. Syfilis ir venerinės bei odos ligos — VYRU IR MOTERU. Taip pat vidurių, plaučių ir kitos ligos. Naujas būdas BE OPERACIJOS. SPECIALYBĖ MOTERŲ LIGŲ. Gydymas užtikrintas. PRIĖMIMAS nuo 14 iki 20 val. Kviečiamas vyksta į namus kiekvienu momentu — (DIENA ir NAKTI) Telef. 5-4175.

Konsultorija ir gyvenamas butas: RUA SILVA PINTO, 444 (Bom Retiro)

Dr. S. Meitin

DIPLOMUOTAS VOKIETIJOJ IR RIO UNIVERSITETO.

Priima: vidurinių veneros ir nervų ligomis nuo 2 iki 6 val. vak.
Kalbama lietuviškai.

RUA BARÃO ITAPETININGA 139 (senas 37-a) salės 8 ir 9
Tel. 4-0715.

Dr. A. Candia

VENERINĖS LIGOS:

TRIPERIS [Visose stadijose — aštrus ir kroniškas.] SIFILIS.

Priėmimas nuo 9 — 12 ir nuo 3 — 7. Sekmadieniais 10 — 12.

RUA BARÃO DE ITAPETININGA 242, 3 aukštas Telef. 4-0218.

Kalba rusiškai, lenkiškai, vokiškai.

Dr. A. Jazara-Snege

(Maskvos gydytojas nuo 1914 m.) Vidaus ligos, chirurgijos ir moterų ligos. Priėmimas nuo 9 — 12 v. ryt. ir 3 — 7 v. v.

LADEIRA PORTO GERAL 12 SOBR. kampas. Boa Vista ir 25 de Março.

2 andar, sala 4 e 5 Gyv. butas ten pat 5 aukšte.
Tel. buto ir Consultorijos 2-5068.

Dr. A. Candia ir M. Cogano

LABORATORIJA

MEDECINIŠKAS IŠTYRIMAS:

Kraujo, nugarkaulio smegenų, šlapumo ir išmatų.

RUA BARÃO DE ITAPETININGA, 242 3-as aukštas.
Priėmimo valandos nuo 9 — 12 ir 3 — 7. Sekmadieniais 10—12.

Dr. Adolpho Taubkin

ADVOCATAS

[Diplomuotas São Paulo fakulteto]
Civilinės ir prekybinės bylos, kontraktai, (ipotekos, žemės pirkimas ir pardavimas ir t. t.) skolų išreikalavimai ir visi kiti juridiniai reikalai.
n e : Rua Direita Nr. 2, 2-as aukštas, salė 5. Telef. 2-1629.
Atidaryta: nuo 9 iki 11 ir nuo 3 iki 5 val. vak.
Kalba lietuviškai.

Dr. João de Oliveira Mattos

MEDIKAS—CHIRURGAS, SANTA CASA GYDYTOJAS, ASISTENTAS
— PROFESORIUS PRIE 1-A. CHIRURGIJOS KLINIKOS SÃO PAULO MEDICINOS FAKULTETE.

BENDRAI CHIRURGIJA — MOTERŲ IR SLAPAMO KELIŲ LIGOS
KONSULTORIJA: BUTAS:

RUA QUINTINO BOCAIUVA, 36, RUA MONTE ALEGRE, 77.
1 AUKŠTAS — SALĖS 6 ir 7

PRIMA NUO 2 iki 5 VAL. VAKARO. TEL. BUTO — 5-2211.

Sj skelbiama dėda Bendruomenės Revizijos narys, p. Benediktas Lašinskas, kuris labai geria minėtą gydytoją dėl jo paties išgydymo nuo begalo sunkios ligos.

Už apmokamus skelbimus
Redakcija neatsako.

SÃO PAULO LIETUVIŲ KRONIKA

BENDRUOMENĖS VALDYBOS

POŠĖDY įvykusiame 1937 m. balandžio m. 14 d. nutarta: a) galutinai užbaigti perėmimą Bendruomenės reikalų iš buvusio kolonijos kapeliono kun. Sugiato dalyvaujant Bendruomenės Valdybai ir revizijos komisijai balandžio m. 16 d. 18 val. Sv. Antano parapijos raštinėje, b) Ruošti iškilmingą Motinos Dienos minėjimą, c) I organizuojama lietuviškų organizacijų centrą išrinkta atstovais p. St. Butrimas ir Lašinskas. Lietuviškųjų organizacijų centro suorganizavimą Bendruomenės Valdyba, lai ko būtina mūsų kolonijos gyvenime. Nenormalu yra, kai kolonijos vardu kalba nedidelė asmenų grupė, ar kuri nors viena organizacija. Bendruomenės Valdyba taip pat atkreipia dėmesį Bendruomenės narių, kad netiktų įvairiems šmeižtamams, bei provokacijoms, skleidžiamoms apie Bendruomenės Valdybos narius. Paskutiniu metu del kažkokių asmeniškių ambicijų pradėta šmeižti Bendruomenės Valdybos narys p. J. Skorupskis. Ir tie gandai yra sufabrikuoti to asmens, kurio per šešeta metų p. Skorupskis buvo tarsi dešiniąja ranka, artimiausiu bendradarbiu. Nepritiriamas tikėjimas savo atskiros nuomonės įvairiais kolonijos gyvenimo klausimais, jokiū būdu neduoda pagrindo ką nors vadinti provokatorium, parsidavėliu ir kitais panašiais vardais. Nesiliaujant šmeižtamams ir provokacijoms, šmeižikų vardai bus viešai spaudoj skelbiami.

SÃO PAULO LIETUVIŲ GYVENIMAS PRO "LIETUVOS ZINIŲ" KO-

RESPONDENTO AKINIUS. Kad Lietu

voje gyvenę neturi reikiamo supratimo apie Brazilijos lietuvių gyvenimą, didžiausia kaltė tenka korespondentams tendencingai nušveičiantiems Brazilijos lietuvių gyvenimo įvykius. Štai pavyzdžiui iš "Lietuvos Zinių" 1937 kovo m. 18 d. "Kovo m. 7 d. atvykus (Vilazelinou Red.) kun. Ragaižinskiui laikyti pamaldų, kilo riaušės ir sugintintinai jį norėjo sumušti. Riaušėmis numalšinti buvo iškviesta triesto policija, kuri dežuravo ligi pamaldų galo ir paskiau kunigą lydėjo namo". "Grūdas" "daugiau nieko nepadare, kaip kelis po sėdžius. Net valdybos nariai nesuoka paprasto nario mokesčio. Tai gi ta organizacija be pinigų ir be kokios veiklos baigia džiūti". "Paskiau žmonės užsimojo steigti „Aero Klubą“. Kai kas pradėjo ten buvo plačiai užsimojęs, net buvo pradėtos pamokos klasėse lakūnams ruošti, bet rezultate po metų veikimo pasirodė, kad tas klubas nę įstatų nepajėgė užregistruoti. Tai gi ne pasiektė nė popierinės organizacijos laipsnio. Kad „Viltis“ suskilo, ir kad Villa Bellos choras (Liaudies Meno Korporacija) susilikvidavo, tai kaltė esanti kun. Ragaižinsko. Štai pavyzdys, vienas iš daugelio, kaip tendencingai nušveičiama kolonijos gyvenimas Lietu vos spaudoje.

IR VIS KOLONIJOS VARDU.

Ne taip dar senai „lietuvių namuose“ buvo suaukta Lietuvos, Latvijos, Estijos, Suomijos kolonijų atstovai pasitarti del artimesnio bendradarbiavimo, kur buvo nutarta ruošti bendrą koncertą. Lietuvių koloniją atstovavo p. Vancevičius „Lietuvio“ redaktorius. Tačiau mums neaišku, kas įgaliojo vieną asmenį kalbėti kolonijos vardu? Gal būt Brazilijos Liet. S-ga? Bet ir S-gos atstovas dar neturi teisės kalbėti visos kolonijos vardu. S-ga tai dar nėra kolonija. Nutarta koncertas ruošti. Tnoj įsakymai duodami, tarsi kokiam savo pavaldinui, chorvedžiui, paruošti programą. Šloki reiškiniai yra nenormalūs. Paskiri asmenys, ar organizacijos,

kolonijos vardu neturi teisės kalbėti. Šiam nenormalumui kelias užkirsti yra tik sudarymas visų organizacijų centro.

PARODOS IR LIETUVIŲ DIENOS

KOMITETO POSĖDIS. Po dviejų mėn. „atostogų“ komiteto prezidiumas sušaukė parodai ruošti komiteto posėdį Lietuvos Konsulate balandžio m. 13 d. Dalyvavo visų organizacijų, išskiriant Lietuvių S-gą Brazilijoje, atstovai ir šiaip šiuo reikalu susiinteresuotųjų žmonių. Ar bus galimybės lietuvių dienų parodos metu suruošti, paaiškės tik šiais dienomis.

CHORISTŲ DĖMESIUI. Villa Ze-

linos bažnytinio choro repeticijos bus sekmadienį 3 val. po pietų. Choristai ir choristės prašomi atsilankyti punctualiai.

BENDRUOMENĖS SUSIRINKIMAI

VILLA ANASTAZIJOS Bendruomenės skyriaus susirinkimas šaukiamas balandžio m. 24 d. (kitą šeštadienį) 8 val. vakaro. Visus lietuvius katalikus prašome gausiai dalyvauti ir aptarti savo reikalus.

MOKOJE, numatyta šaukti balandžio m. 25 d. (kitą sekmadienį).

Po atskirų skyrių suauktų susirinkimų, bus suauktas visos Bendruomenės narių susirinkimas.

Villa Bellos—Zelinos ir Parque das Nações skyrių susirinkimai bus šaukiami gegužės mėn. pradžioje.

REDAKCIJOS ATSAKYMAS

PARAPIJONUL. Tamstos prašymą paskelbti apie kun. Suginto išvažiavimą iš Luz stoties 21 d. balandžio, netalpinime, nes išvažiavimo dienos pats kun. Sugintas dar nežino. Ir kai žinos tai irgi uiekam nesakys.

Be to, dar greičiausia važiuos ne Lietuvon, bet į Rio Grande do Sul.

ZINOTINI ADRESAI:

Lietuvos Konsulatas Rua Aureliano Coutinho 88 Telef. 5-4275.

Kolonijos Kapelionas kun. Ragaižinskas gyvena Convento S-to Antano do Pary. Telef. 9-1640.

D ė m e s i o !

Kas nori mokytis pianu skambinti, dainuoti ar muzikos teorijos, tesikreipia į chorvedį J. Stankūną, Villa Zelina, Rua Nove Nr. 5. Sąlygos priimanamos visiems. Atsilankykite — įsitikinsit. Kreiptis galima kasdien bet kurio laiku.

J. STANKŪNAS.

SKAITYDAMAS

«SVIESA»

ZINOSI

VISKA.

ATSIŠAUKIMAS

Niekas gal taip nėra prisirišęs prie savos dainos, kaip lietuvis. Jo jo siela ir širdis ją mėgsta be galo. Ypatingai išieiviai dainoje randa suraminimą, paguodas svetimijoje.

Lietuviška daina skverbiasi į lietuvių sielą, ji primena lietuviui-ei jo jo Tėvynę, gražiuosius josios laukus, plačiasias lankas, liūdnas raudas niūniuojančius miškus. Gražu dainuoti vienam. Bet daug gražiau—jausmingiau, kada dainuojama bendrai. Išieivius džiugina esantieji mūsų kolonijos chorai. Chorus veda lietuvių kolonijos chorvedis p. J. Stankūnas. Chorus mokyti reikia instrumento. Moko choras mokomas jau gana sudėtingai ir išgverusiu pianu. Tokiu pianu sunku mokyti, o dar sunkiau mokytis.

Būtinai reikia įsigyti naujas instrumentas—pianas. Bet vieni choristai, be platesnės visuomenės paramos, to padaryti negali. Dėl to Moko „Viltis“ Skyriaus Valdyba nutarė kreiptis per laikraštį į plačią lietuvių visuomenę kad padėtų choristams šiame reikale! Mokėdai. Nekartą Jūs girdėjote Moko chorą ir nekartą dar teks jis išgirsti. Tad visi prisidėkite savo maža auka pijanui pirkti. Skyriaus Valdyba yra sudariusi aukų lapus ir tikisi, kad duosni Moko lietuvių visuomenė parems tą taip naudingą ir brangų reikalą.

Tegul nė vienas Moko lietuvis neatsisako nuo šios mažos pareigos. Atliks didelį kultūrinį darbą. Jiems choras už tai pasistengs padainuoti kelis koncertus veltui. Visiems gerairodžiams iš anksto tariame lietuvišką acia!

Moko Skyriaus „Viltis“ Valdyba. 1937—III—31 d.

Redakcijos prierasas. „Sviesos“ Redakcija tikisi, kad Moko chorą parems net tik Moko gyvenantieji lietuviai, bet ir visa lietuviškoji išieivija.

ATIDAROMI SUAUGUSIEMS KURSAI

Mokoje, prie Dr. V. Kudirkos mokyklų, atidaromi vakariniai suaugusiems kursai. Kursus rengia Moko „Viltis“ skyrius. Kursuose numatyta išeiti vidurinės mokyklos (4 kl.) kursą. Kursantai, baigę šiuos kursus, gaus mokslo pažymėjimus.

Jaunime, jei rūpi Tau geresnė visų lietuvių išieivij Brazilijoje ateitis; jei nori sustiprėti ekonomiškai, jei nori būti lygiu, kitiems—stok į vakarinius kursus.

Į kursus priimamas įvairių pažiūrų jaunimas. Mokslas nedaro niekan išimties. Tad visi kas tik nori įsigyti daugiau mokslo žinių eina į kursus: Rua Lithuania 13.

Kursantų registravimas pas St. Butrimą rua Capineiros 534, ar choro repeticijos mokykloje — antradieniais ir penktadieniais. Skubėkit užsirašyti. K o r e s p.

BENDRUOMENĖS PAŠTO DĖŽĖS

Nr. 4118.

Visi «Sviesos» skaitytojai, gali šia dėžute pasinaudoti gaunant laiškus iš Lietuvos, ar iš kur kitur. Kam bus atsiųsta laišku paskelbsim «Sviesoje». Adresas rašyti šiaip: vardas ir pavardė Caixa Postal 4118 São Paulo Brazil.

Pamaldos

SĮ SEKMADIENĮ BALANDŽIOMĖN. 18

DIENA PAMALDOS BUS: 8 ir 11 val., bus Villa Zelinoj kurias laikys kun. Ragaižinskas. Sv. Antano do Pary bažnyčioj 11 val. sumą laikys ir pamokslą sakys kun. Arminas.

Išpažinčių bus klausoma šv. Antano bažnyčioj šeštadienio vakare nuo 7 val. ir sekmadienį prieš sumą: Villa Zelinoj šeštadienio vakare.

****

VILLA ANASTAZIJOS LIETUVIŲ

DĖMESIUI. Villa Anastazijos lietuviams katalikams pamaldos bus kiekvieną mėnesį du kartu. Ateuantį sekmadienį, balandžio m. 25 d. šv. Mišios bus 8 val. ryto. Pamaldų tvarka kiekvieną kartą bus pranešta per „Sviesą“ ir per mokyklos mokinius.

****

PRASIDEDA BAZNYTINIO CHORO REPETICIJOS

Visus choristus, kurie esate užsirašę į bažnytinį chorą, prašau lankytis į repeticijas. Repeticijos vyks choro vedėjo p. Stankūno bute pirmadieniais ir ketvirtadieniais 8 val. vakaro. Norintė į šį chorą dalyvauti gali teirautis ir užrašyti pas kolonijos kapelioną, ar choro vedėją.

Kun. P. Ragaižinskas
Kolonijos Kapelionas.

PRANESIMAS JAUNAVEDZIAMS

Dar kartą pranešu visų jaunavedžių dėmesiui, kad visus raštus jaunųjų reikalų reik sutvarkyti pas kolonijos kapelioną bent prieš dvi savaites. Per vieną, antra dieną visų dokumentų nėra galimybės sutvarkyti, nes kiekvienam šilūbai reik gauti leidimas iš Kūrijos. Už dispensą nuo kiekvieno užsako reik mokėti po 10 mlų. Pasirenkant ludininkus dokumentus sudarant rinktis pirmoji eilė gimines, opas kiau svetimus; geriau tuos, kurie jaunąj ar jaunąją seniau pažįsta.

Kolonijos Kapelionas.

Pranešimai

CENTRO ATSTOVU POSĖDIS

Balandžio 18 d. 14 valandą, Dr. V. Kudirkos v. mokyklos salė šaukiamas Brazilijos Lietuvių Organizacijų Centro atstovų steigiamojo susirinkimo antroji sesija. Visos organizacijos, kurios užsirašė kaip Centro steigėjos, privalo atsiųsti savo atstovus su raštiniais įgaliojimais.

K o m i s i j a.

****

ADMINISTRACIJOS PRANESIMAS

Mes gauname pranešimų, kad pas kutiniu metu, nevisi skaitytojai laiku čia São Paulo ir užsieny gauna «Sviesą». Kas gauna «Sviesą» netvarkingai, arba nelaiku prašome mums pranešti (Caixa postal 4118 São Paulo), o mes prisiusime visus Nr.

Reikalingas mokiny

Reikalingas mokiny raidžių rinkimui. Kreiptis prašome į Spaustuve RUA DA MOCCA 309.

L i e t u v i k a t a l i k e !

AR JAU ESI BENDRUOMENĖS NARYS?

Jeigu ne, tai nieko nelaukdamas atlik šią savo pareigą įsirašyk į Bendruomenės narius. Tai gali padaryti kiekvieną šventadienį, po pamaldų, pas lietuvių kolonijos kunigus. Nario mokesnis — kas menuo po vieną milreisą ir vienas milreisas įrašų.